

College Algemene Rekenkamer
Postbus 20015 2500 EA Den Haag

Bestuursstaf

Locatie
Den Haag - Plein-
Kalvermarkt.
Kalvermarkt 32
's-Gravenhage

Postadres
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE
MPC 58B

Onze referentie
BS2024033112

Datum 11 oktober 2024
Betreft Reactie conceptrapport 'De kracht en kwetsbaarheid van het digitale krijgsmachtnetwerk NAFIN' - Defensie

Geacht College,

Veiligheid heeft hoge prioriteit en daarom is uw kritisch onderzoek waardevol om de continuïteit en weerbaarheid van het krijgsmachtnetwerk NAFIN te kunnen waarborgen. Het stemt tevreden dat het NAFIN als essentieel communicatienetwerk voor Defensie en haar Rijksoverheid partners technisch gezien goed is opgezet en aan de laatste standaarden voldoet. Het NAFIN netwerk is echter onvoldoende fysiek beveiligd door Defensie en met uw aanbevelingen gaan wij aan de slag. Ik hecht er aan te benadrukken dat de recente storing van 28 augustus 2024 geen relatie heeft met de door u geconstateerde tekortkomingen in de fysieke beveiliging van het NAFIN netwerk.

U trekt drie conclusies in het rapport over het NAFIN netwerk.

- Allereerst concludeert u dat binnen Defensie een gebrek is aan strategie en visie op de rol en toekomst van het NAFIN. Het netwerk is gerealiseerd in een periode van zware bezuinigingen. Hierdoor heeft de focus van de strategische richting van NAFIN lange tijd op kostenefficiëntie gelegen door de kosten van het netwerk te dragen met andere overheidspartners. In de context van de grote veranderingen in de internationale veiligheidssituatie, de hernieuwde focus op hoofdtak 1 en weerbaarheid van de samenleving geeft deze conclusie Defensie de noodzaak en urgentie om ook de rol en toekomst van NAFIN te herijken.
- Daarnaast concludeert u in uw rapport dat de hardware op locaties van het NAFIN in de praktijk onvoldoende fysiek is beveiligd. De geconstateerde tekortkomingen van de fysieke beveiliging zijn ook door u geconstateerd in de onvolkomenheid beveiliging militaire objecten over 2022 en 2023. In 2022 is een actieplan opgesteld dat gedeeltelijk in uitvoering is. De voortgang loopt, maar is afhankelijk van schaarse specialistische capaciteit, te verbeteren veiligheidsbewustzijn en langdurige trajecten om vastgoed en elektronische systemen te verbeteren. Daarnaast wordt een oorzakenanalyse uitgevoerd die naar verwachting gereed is in oktober 2024. Mede op basis daarvan wordt dit jaar een herijkt plan van aanpak opgesteld. De door u in dit rapport geconstateerde tekortkoming van de fysieke beveiliging NAFIN wordt onderdeel van dit verbetertraject.

Het onderwerp beveiliging militaire objecten is in de Defensienota 2024 als

randvoorwaarde voor het goed functioneren van de Defensieorganisatie opgenomen. Hiermee heeft het oplossen van de onvolkomenheid beveiliging militaire objecten topprioriteit gekregen.

- Tot slot concludeert u in uw rapport dat er vanuit Defensie beperkte militaire regie en controle is over het netwerk. Voor werkzaamheden aan het NAFIN netwerk zijn contractueel afspraken gemaakt met KPN over ABDO autorisatie. Defensie dient wel eigenaarschap te tonen en toe te zien op naleving van deze afspraken.

KD:Ambtelijke leiding
Hfddir. Financien & Control

Datum
11 oktober 2024

Onze referentie
BS2024033112

Uw aanbevelingen in het rapport neem ik over en zal ik hieronder kort toelichten.

- Uw aanbeveling om een strategische visie op de rol van het NAFIN netwerk in de Nederlandse samenleving voor nu en in de toekomst te ontwikkelen neem ik over. Ik zal het huidige beleid gericht op kostenefficiëntie herijken op basis van de vernieuwde focus op hoofdtak 1 en een weerbare samenleving. Dit zal in samenspraak met de huidige medegebruikers van NAFIN worden gerealiseerd. Het NAFIN netwerk heeft een essentiële rol in de Nederlandse samenleving. Defensie zal onderzoek doen naar de mogelijkheid om het netwerk als vitale infrastructuur aan te wijzen.
- Ik zal uw aanbevelingen over detectie en respons op ongeoorloofde toegang tot het netwerk, verhogen veiligheidsbewustzijn, periodiek fysiek en digitaal testen overnemen en uitvoeren via drie lijnen:
 - De detectie van ongeoorloofde toegang tot het netwerk en het digitaal testen is opgenomen in een IT-verbetertool. Het IT Operations Center (ITOC) zal verbetering doorvoeren in de continue monitoring en (digitale) bewaking van het NAFIN netwerk.
 - Daarnaast is de respons op ongeoorloofde toegang tot het netwerk, het veiligheidsbewustzijn van Defensie medewerkers en het periodiek fysiek testen van de beveiliging van netwerkruimtes onderdeel geworden van de aanpak van het project onvolkomenheid beveiliging militaire objecten.
 - Het veiligheidsbewustzijn van betrokken medewerkers van KPN en onderaannemers zal nadrukkelijk onder de aandacht worden gebracht bij KPN als hoofdaannemer.
- Verder doet u de aanbeveling om het werk aan het NAFIN netwerk aan minder partijen uit te besteden en beter toezicht te houden op de uitvoering van de beveiligingsmaatregelen en ABDO-autorisaties.
 - Defensie gaat in overleg met KPN om de mogelijkheden te inventariseren om te werken met minder (onder)onderaannemers.
 - Ten aanzien van het tijdig aanvragen van ABDO-autorisaties heeft KPN een eigen verantwoordelijkheid. Defensie zal KPN schriftelijk wijzen op hun verantwoordelijkheden en vragen om verbeteringen door te voeren in het juist naleven van de beveiligingsmaatregelen en ABDO-autorisaties.
 - Defensie zal audits uitvoeren naar het naleven van de BIO door medegebruikers van het NAFIN netwerk en met onder meer het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in gesprek gaan om te bezien of de Service Level Agreements (SLA) met deze medegebruikers op dit punt toereikend zijn.

KD:Ambtelijke leiding
Hfdidir. Financien & Control

Datum
11 oktober 2024

Onze referentie
BS2024033112

Minister van Defensie

Staatssecretaris

Ruben Brekelmans

G.P. Tuinman